

บทความวิจัย

เรื่อง การปฏิวัติซินไฮ่

โดย

นางสาว หฤชนก เชิงวานิช

รหัสนักศึกษา 05610937

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียศึกษา

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2564

ลิขสิทธิ์ของคณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความวิจัย	การปฏิวัติซินไฮ่
ผู้เขียน	นางสาว หฤทชนก เชิงวานิช
อาจารย์ที่ปรึกษาบทความวิจัย	อาจารย์พิภู บุชนก
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

บทความวิจัย “การปฏิวัติซินไฮ่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของสังคมจีนที่ส่งผลต่อการปฏิวัติ แนวคิดและหลักการในการก่อการปฏิวัติของซุน ยัตเซ็น และวิธีในการดำเนินการปฏิวัติ โดยมีวิธีการศึกษาจากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล จากหนังสือ บทความ และสื่อออนไลน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อบทความวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า บริบทของสังคมในช่วงปลายราชวงศ์ชิงนั้นมีการปกครองที่ล้มเหลว อีกทั้งยังปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าประเทศจีนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง ส่งผลให้มุมมองของซุน ยัตเซ็นต่อประเทศในขณะนั้นมีแนวคิดที่ต้องการการเปลี่ยนแปลง โดยเริ่มจากการปฏิรูป เมื่อไม่สำเร็จจึงเปลี่ยนไปเป็นการปฏิวัติ ซึ่งกว่าที่จะสำเร็จนั้นก็ต้องผ่านอุปสรรค และปัญหามากมาย

คำสำคัญ : การปฏิวัติซินไฮ่, ราชวงศ์ชิง, ซุน ยัตเซ็น

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติชินไฮ่” เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา 450 112 การศึกษาเอกเทศ (Independent Study)

บทความชิ้นนี้สามารถสำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก อาจารย์ ดร. พิภู บุซบก อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษา ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณอาจารย์อย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณแม่ คุณตา คุณยาย และเพื่อนทุกคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ตลอดจนให้กำลังใจ ขอขอบคุณภรรยาพจนตรทุกเรื่องที่ได้ดูหรือกำลังดูอยู่ที่ทำให้มีแรงบัลดาลใจในการทำและเลือกหัวข้อวิจัยนี้มาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจ หากมีข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าก็ขออภัยไว้ ณ ที่นี้

หฤทชนก เชิงวานิช

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ค
บริบทสังคมจีนที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของซุน ยัตเซ็น	1 - 4
1.1 อิทธิพลที่มีผลต่อแนวคิดของซุน ยัตเซ็น มุมมองของซุน ยัตเซ็น ที่มีต่อประเทศจีนในขณะนั้น	1 - 2
1.2 ความเสื่อมของราชวงศ์ชิง การปกครองที่ล้มเหลวของราชวงศ์ชิง ปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าประเทศจีนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง	3 - 4
แนวคิดและหลักการในการก่อการปฏิวัติของซุน ยัตเซ็น	4 - 6
2.1 ร่างหนังสือเพื่อการปฏิรูปถึงหลี่หงจาง	4 - 6
2.2 ศึกษาบทเรียนจากกบฏไท่ผิงของหงซิวเฉวียน	6
วิธีดำเนินการปฏิวัติ	6 - 12
3.1 กว่าจะมาเป็นการปฏิวัติซินไฮ่ (การปฏิวัติ 1911)	6 - 7
3.2 ความล้มเหลวในการปฏิวัติครั้งแรก	7 - 9
3.3 การปฏิวัติที่หวงฮั่วกั่งซึ่งนำไปสู่การลุกฮือที่หวู่ซาง	9 - 10
3.4 การลุกฮือที่หวู่ซาง ขานรับทั่วประเทศ	10 - 12
บรรณานุกรม	13
ประวัติผู้วิจัย	14

1. บริบทสังคมเงินที่ส่งผลต่อการปฏิบัติของซุน ยัตเซ็น

1.1 อิทธิพลที่มีผลต่อแนวคิดของซุน ยัตเซ็น | มุมมองของซุน ยัตเซ็นที่มีต่อประเทศจีนในขณะนั้น

ซุน ยัตเซ็น เกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะยากจนมาก มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน คือ ซุนเหมย บุตรชายคนโต ส่วนซุน ยัต เซ็น เป็นบุตรคนที่ 3 ต่อมาซุนเหมยพี่ชายของซุน ยัตเซ็น ได้ออกเดินทางไปแสวงโชคที่ไต้หวันตอนอายุ 17 ปี ซึ่งซุนเหมยก็ประสบความสำเร็จ ทำงานเก็บสะสมเงินทองแล้วซื้อฟาร์มของตนเองได้จนได้ชื่อว่าเป็นเจ้าของฟาร์มที่ใหญ่ที่สุดคนหนึ่งของเกาะเมาวีในฮาวาย แต่กว่าจะถึงช่วงเวลาพี่ชายของเขายกระดับฐานะทางการเงินได้นั้น ซุน ยัตเซ็นในวัยเด็กก็ต้องใช้ชีวิตกับครอบครัวด้วยความยากลำบาก นั่นจึงทำให้เขาเห็นถึงความยากลำบากของคนจีนที่รายกับไม่มีหวังเอาเสียเลย

จุดเปลี่ยนสำคัญครั้งแรกในชีวิตของซุน ยัตเซ็นคือ เมื่อเขาอายุ 12 ปี ซุนเหมยต้องการให้น้องชายไปช่วยงานที่ไต้หวันเนื่องจากกิจการเจริญก้าวหน้าและต้องการขยายผลผลิตอย่างเร่งด่วน ซุน ยัตเซ็นจึงได้ไปขอบิดา แต่ถูกปฏิเสธเพราะไม่อยากให้ซุน ยัตเซ็นต้องไปเสี่ยงภัยอันตราย เขาจึงต้องอดทนรออยู่ราวหนึ่งปี ซุนเหมยได้ส่งเพื่อนที่ฟาร์มให้มาหาแรงงานในหมู่บ้าน และฝากจดหมายมาเกลี้ยกล่อมบิดาให้ยอมส่งซุน ยัตเซ็นมาอยู่กับตน แม่บิดายังคงไม่ยินยอมแต่มารดาที่เห็นแก่ซุน ยัตเซ็นที่ตื่นเต็นอยากออกเดินทางจึงยินยอมให้ไป

การเดินทางไปไต้หวันครั้งนี้มีอิทธิพลต่อชีวิตของซุน ยัตเซ็นมากชนิดที่ว่าหากเขาไม่ได้ออกไปเห็นโลกกว้างตั้งแต่วัยเด็ก โลกก็อาจจะไม่ได้นายแพทย์นักปฏิวัติผู้นี้มาได้ เมื่อเขาไปถึงไต้หวันสถานที่ที่เขาได้รับคือพนักงานจดบัญชีในร้านค้าบนเกาะเมาวีทำให้เขาได้ฝึกฝนด้านคณิตศาสตร์ ซึ่งเขาก็อธิษฐานใจใฝ่รู้มาก จึงขอร้องให้ซุนเหมยส่งเขาไปเรียนที่โรงเรียนโอโอลาณี เขาต้องใช้ความพยายามอย่างสูงในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจนพอจะอ่านออกเขียนได้ อีกทั้งเขายังสนใจเรื่องราวของบุคคลสำคัญในประวัติ เช่น จอร์จ วอชิงตัน และ อับราฮัม ลิงคอล์น เมื่อศึกษามากขึ้นเขาก็ได้ยึดเอาบุคคลเหล่านั้นมาเป็นแบบอย่างในชีวิตอีกด้วย

ซุน ยัตเซ็นถูกส่งตัวกลับประเทศจีนเมื่อเขาอายุ 17 ปี แต่ในช่วงเวลา 4 ปีที่ไต้หวันนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังความสนใจในวิชาแพทย์ หล่อหลอมและวางรากฐานของการเป็นนักปฏิวัติ อีกทั้งยังช่วยเปิดโลกทัศน์ของเขาให้กว้างขึ้นอีกด้วย โดยเขาได้กล่าวในการแสดงปาฐกถาที่โรงเรียนหลินหนานหลังจากที่เขาประสบความสำเร็จในการปฏิวัติจีนไว้ว่า “ที่บ้านเกิดได้ความรู้จากโรงเรียนแบบเก่าเพียงน้อยนิด แต่ที่ไต้หวันได้ศึกษาแบบตะวันตก วิธีการสอนและความรู้ของพวกเขาล้ำเลิศกว่าของเรามากนัก ในช่วงปิดภาคเรียนก็ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนนักเรียนเพื่อหวังพัฒนาบ้านเกิด ร่วมกันตั้งปณิธานช่วยเหลือเพื่อนร่วมชาติเงินให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ได้หลุดพ้นจากความทุกข์ยาก ได้พบความสุขอันหน้า” (ยศไกร ส.ตันสกุล, 2562) จึงอาจกล่าวได้ว่าช่วงเวลาไต้หวันนั้นเป็นช่วงเวลาที่สำคัญที่บ่มเพาะจิตวิญญาณนักปฏิวัติให้ซุน ยัตเซ็นในเวลาอีกหลายสิบปีต่อมา

หลังจากที่ซุน ยัตเซ็น กลับมายังประเทศจีน ในเวลานั้นที่หมู่บ้านซุ่ยเหิง ซึ่งเป็นหมู่บ้านเดิมของซุน ยัตเซ็นกำลังประสบปัญหาเดียวกันกับที่หมู่บ้านหลายแห่งในชนบทของจีนกำลังเผชิญอยู่ คือการริ้นกินจากเจ้าหน้าที่บ้านเมือง พวกเขาถูกขูดรีดให้จ่ายภาษีอย่างหนัก ทั้งที่รายได้และผลผลิตก็ไม่ได้เพิ่มขึ้น ขณะเดียวกันเงินภาษีที่จ่ายไปก็ไม่ได้นำกลับมาใช้จ่ายเพื่อบำรุงบ้านเมือง ถนนหนทางที่เสียหายก็ไม่ได้ถูกซ่อมแซม โรงเรียน

ประจำหมู่บ้านก็ทรุดโทรม ไม่มีเจ้าหน้าที่รัฐสนใจ ชุน ยัตเซ็นเห็นว่าการฝ่าวรอนั้นไม่ช่วยอะไร เขาจึงเริ่มวิพากษ์วิจารณ์บ้านเมือง เนื่องจากเขารู้สึกว่าไม่ถูกต้องที่ชาวบ้านต้องเสียภาษีให้เจ้าหน้าที่ที่มากอยู่แล้ว แต่ยังคงถูกเจ้าหน้าที่มากดขี่ข่มเหงอีก อีกทั้งยังวิจารณ์ไปถึงองค์ฮ่องเต้ เพราะเขาเห็นว่าผู้มีอำนาจมากที่สุดในประเทศจีนก็คือฮ่องเต้ซึ่งแท้จริงแล้วเป็นชาวแมนจู ไม่ใช่คนจีนอื่น แล้วการที่มีคำสั่งให้คนจีนไฉ่ฝงเปียก็มาจากฮ่องเต้ชาวแมนจู ซึ่งต้องการกดขี่วัฒนธรรมของชาวจีนอื่นที่มีมาแต่โบราณ อีกทั้งพวกขุนนางที่กดขี่ข่มเหงคนจีนเองก็เป็นคนแมนจูอีกด้วย

1.2 ความเสื่อมของราชวงศ์ชิง การปกครองที่ล้มเหลวของราชวงศ์ชิง ปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าประเทศจีนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง

ความเสื่อมของราชวงศ์ชิงนั้นเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย ปัญหาต่าง ๆ ที่รุมเร้าประเทศจีนในช่วงปลายราชวงศ์ชิง

1.2.1 ปัญหาการคุกคามจากต่างประเทศ

ในปี 1839-1842 คือยุคที่เกิดสงครามฝิ่น เนื่องจากการค้าระหว่างอังกฤษกับจีนในศตวรรษที่ 19 ตอนต้นนั้นมีความยุ่งยาก เพราะอังกฤษพยายามที่จะนำเอาฝิ่นเข้าไปขายในจีนจำนวนมาก เพื่อที่จะแลกกับชาของจีนซึ่งเป็นที่ต้องการสูงของชาวอังกฤษ ประเทศจีนจึงเริ่มออกกฎหมายห้ามให้ชาวจีนสูบฝิ่นและห้ามซื้อขายฝิ่น เพราะทำให้จีนสูญเสียเงินแท่งจำนวนมาก อีกทั้งยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพของชาวจีนอีกด้วย

แต่การลักลอบก็ดำเนินต่อมา จักรพรรดิเต๋าทวง (ปกครอง 1820 - 1850) ต้องการปราบปรามการสูบฝิ่นและการซื้อขายฝิ่นให้เด็ดขาด จึงได้ตั้งหลินเจ้อสีว์ มาจัดการปราบปรามการค้าฝิ่นที่เมืองกวางโจว ซึ่งเป็นเมืองท่าศูนย์กลางการค้าระหว่างอังกฤษกับจีน ในค.ศ. 1839 หลินได้สั่งให้พ่อค้าต่างประเทศมอฝิ่นทั้งหมดให้กับรัฐบาลจีน และได้ใช้กำลังทหารจีนเข้าล้อมคลังสินค้าของชาวต่างประเทศ ด้วยการบังคับนี้หลินสามารถยึดฝิ่นมาได้มากถึง 2,000,000 ชั่ง โดยที่จีนไม่ต้องจ่ายเงิน หลินสั่งให้นำฝิ่นเหล่านั้นมาทำลาย และเมื่อพ่อค้าชาวอังกฤษไม่ยอมทำทัณฑ์บนซึ่งเป็นหนังสือว่าจะไม่ค้าฝิ่นอีก ก็จะไม่ยอมไม่ให้เรือสินค้าชาวต่างประเทศทุกลำเข้ามาติดต่อกับชายฝั่งประเทศจีน จึงทำให้ประเทศอังกฤษเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก เห็นความจำเป็นที่จะต้องปกป้องผลประโยชน์ทางการค้าของอังกฤษ และใช้โอกาสนี้เปิดประตูทางการค้ากับจีนจึงส่งกองเรือรบ ประกอบด้วยเรือปืน 16 ลำ เรือกลไฟติดอาวุธ 4 ลำ เรือลำเลียงส่งกำลังบำรุง 28 ลำ ทหาร 4,000 คน มายังจีน ในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1840 กองเรืออังกฤษมาถึงเมืองจีน ปิดทะเลหน้าเมืองกวางโจว เมืองหนิงโป หน้าปากอ่าวแม่น้ำแยงซี และเมืองเทียนสิน ต่อมาอังกฤษยึดได้บางส่วนของเมืองกวางโจว เมืองเซียงไฮ้ และเข้าประชิดนานกิง จีนจึงขอสงบศึก โดยอังกฤษกับจีนได้ลงนามในสนธิสัญญานานกิงเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1842

สนธิสัญญานานกิง 1842 บังคับให้จีนยกเลิกการค้ากับต่างประเทศแบบผูกขาดโดยกลุ่มพ่อค้าโคฮองของจีน เปิดเมืองท่าค้าขายกับอังกฤษ 5 เมือง ได้แก่กวางโจว เซียงไฮ้ เซี่ยเหมิน ฝูโจว และหนิงโป ยกเกาะฮ่องกงให้อังกฤษ จ่ายค่าปฏิกรรมสงครามแก่อังกฤษ 21 ล้านเหรียญเม็กซิกัน เก็บภาษีขาเข้าได้ร้อยละ 5 และในปีต่อมาจีนก็ยอมทำสนธิสัญญาบ็อกกับอังกฤษ (The Treaty of Bogue 1843 Bogue) ต่อยอมรับสิทธิ

สภาพนอกอาณาเขตของคนในบังคับอังกฤษที่อาศัยอยู่ในจีน และยอมรับหลักการ “ชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (The most – favoured nation)” หมายความว่าถ้าจีนทำข้อตกลงให้สิทธิใดแก่ชาติอื่น อังกฤษจะได้สิทธินั้นด้วยโดยอัตโนมัติ สนธิสัญญาไม่ระบุเรื่องฝิ่นเลย การค้าฝิ่นยังคงดำเนินต่อไป ประเด็นที่อังกฤษทำสงครามกับจีนที่จริงก็เพื่อบังคับให้จีนเปิดประเทศให้มีการค้าเสรี ไม่ใช่เรื่องฝิ่น

ต่อมาในภายหลังเกิดสงครามฝิ่นครั้งที่สองในช่วงปี 1856-1860 อังกฤษกับฝรั่งเศสเปิดฉากทำสงครามกับจีน โดยอังกฤษอ้างว่าจีนยึดเรือ Arrow ของอังกฤษที่แล่นอยู่ในอ่าวกวางโจว ฝรั่งเศสอ้างว่าหมอสอนศาสนาชาวฝรั่งเศสถูกชาวจีนสังหาร กองทัพพันธมิตรอังกฤษ-ฝรั่งเศสจึงได้เข้ายึดเมืองเทียนสิน จีนยอมลงนามในสนธิสัญญาเทียนสิน 1858 ยอมเปิดเมืองท่าเพิ่มอีก 15 เมือง อนุญาตให้หมอสอนศาสนาเดินทางทั่วประเทศจีน ฝิ่นเป็นสินค้าที่ถูกกฎหมาย และต่างชาติตั้งสถานทูตที่ปักกิ่งได้ แต่เมื่อคณะผู้แทนของอังกฤษและฝรั่งเศสจะเดินทางไปประจำที่ปักกิ่ง ก็ถูกขัดขวาง อังกฤษกับฝรั่งเศสจึงส่งกองกำลังบุกยึดกรุงปักกิ่งในค.ศ. 1860 จีนจึงต้องยอมเปิดเทียนสินเป็นเมืองท่าเพิ่มขึ้น ยกเกาลูนให้แก่อังกฤษ จ่ายค่าปฏิกรรมสงครามให้แก่อังกฤษและฝรั่งเศสประเทศละ 8 ล้านตำลึง

สงครามฝิ่นทั้งสองครั้งนั้นเป็นจุดเริ่มต้นของการเสียเกียรติภูมิของจีน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสื่อมของอำนาจและความอ่อนแอของประเทศจีนในช่วงยุคลายราชวงศ์ชิง

1.2.2 ปัญหาการกบฏภายในประเทศ

ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 เกิดการกบฏต่อต้านราชวงศ์ชิงบ่อยครั้ง โดยมีสาเหตุสองประการ คือ

1.2.2.1 ที่ดินไม่เพียงพอกับประชากรที่เพิ่มขึ้น จึงนำไปสู่ความอดอยาก ความยากจน และการปล้นสะดม ใน 100 ปีระหว่าง ค.ศ. 1750-1850 ประชากรเพิ่มขึ้นเป็นเกือบ 500 ล้านคน จากเดิมที่ต่ำกว่า 100 ล้านคน

1.2.2.2 การนำเข้าฝิ่นที่เพิ่มขึ้น ทำให้เงินตำลึงไหลออก ชาวนาต้องหาเหรียญทองแดงมาแทนจำนวนมากเพื่อจ่ายภาษี ซึ่งเป็นภาระที่หนักหนาสาหัสของชาวนา

1.2.3 การพยายามฟื้นฟูราชวงศ์ การปฏิรูป และความล้มเหลว

ราชสำนักชิงพยายามที่จะรื้อฟื้นระเบียบประเพณีเดิม คือ การสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการ ส่งข้าราชการกลับไปประจำการในท้องถิ่นที่กบฏเคยยึดครอง เปิดโรงเรียนสอนตำราขงจื้อในท้องถิ่น เป็นการฟื้นฟูรัชสมัยกษัตริย์ถังจื้อ ในรัชสมัยนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญในการปกครองประเทศ 2 ประการคือ

1) ชนชั้นผู้ดี โดยเฉพาะในท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้น

เนื่องจากประชากรจีนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ทำให้รัฐบาลต้องให้ชนชั้นผู้ดีที่มีการศึกษาระบบขงจื้อ ไม่ต้องถูกเกณฑ์แรงงาน เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในการปกครองท้องถิ่นรวมทั้งอำนาจในการจัดเก็บภาษี และอนุมัติใบวุฒิการศึกษาง่ายขึ้นหากมีเงินมาซื้อ จึงส่งผลให้ชนชั้นผู้ดีเพิ่มจำนวน รัฐบาลกลางมีอำนาจควบคุมน้อยลง ในขณะที่อำนาจส่วนท้องถิ่นเข้มแข็งขึ้น นี่จึงเป็นส่วนที่นำไปสู่การปฏิวัติซินไฮ่

2) ทหารส่วนภูมิภาคมีบทบาทมากขึ้น

ในด้านการทหาร เนื่องด้วยความจำเป็นจึงทำให้ราชสำนักอนุญาตให้เจิ้งกั้วฟานและหลี่หงจิง ตั้งกองทัพอาสาสมัคร เพื่อปราบกบฏ ความมั่นคงของราชสำนักปกครองหลังกบฏไผ่ผิงขึ้นอยู่กับความจงรักภักดีของกองทัพภูมิภาค ภายหลังกองทัพภูมิภาคเหล่านี้ก็กลับกลายเป็นพลังสำคัญในการโค่นล้มราชวงศ์ชิงและปูทางไปสู่ยุคขุนศึกช่วง ค.ศ. 1911-1927 หลังการปฏิวัติซินไฮ่

ซึ่งจากประสบการณ์ที่ซุน ยัตเซ็นได้รับในฮาวายและฮ่องกงนั้นทำให้เขาเห็นถึงความเจริญต่างๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับบ้านเกิดของเขา ทำให้ซุน ยัตเซ็นมีความคิดทางการเมืองโน้มเอียงไปสู่การปฏิวัติ หากทางนำเอาระบบสาธารณรัฐเข้ามาแทนระบอบกษัตริย์ โดยระหว่างที่ประกอบอาชีพแพทย์เขาก็ได้ทำงานทางการเมืองหาพรรคพวกโดยเฉพาะจากสมาชิกสมาคมลับ และชาวจีนโพ้นทะเล สมาคมลับเหล่านี้มีอิทธิพลกว้างขวางมากในจีนตอนใต้ ต่อต้านแมนจู มีมวลชนสนับสนุน และมีการจัดองค์กรที่ครอบคลุมข้ามมณฑล ตามที่มักอ้างกันคือซุน ยัตเซ็นมีความสนใจในเรื่องประวัติศาสตร์ของระบอบการเมืองอังกฤษ โดยเฉพาะระบบรัฐสภา ซึ่งกว่าจะก่อตั้งขึ้นมาได้นั้นต้องผ่านอุปสรรคต่างๆ มีการต่อสู้ถกเถียงกันระหว่างฝ่ายกษัตริย์และประชาชน รวมถึงการปฏิวัติฝรั่งเศสและการปฏิวัติในทวีปยุโรป

ในค.ศ. 1885 เฝิงจื่อไฉ แม่ทัพเรือสูงวัยเกือบ 70 ปีที่ได้ออกจากราชการแล้ว ได้รับหน้าที่นำทัพสู้ศึกจนได้รับชัยชนะต่อทัพฝรั่งเศสที่มณฑลกว่างซี แต่เป็นการชนะบนสมรภูมิต่างนั้น เพราะพระนางซูซีไทเฮาเกรงว่าสถานการณ์จะบานปลาย จึงเกิดความคิดที่เรียกว่า ชนะแล้วรีบจบเรื่อง คือ พยายามที่จะทำสนธิสัญญาสงบศึก ราชสำนักส่งแม่ทัพหลี่หงจางไปเจรจากับชุดฝรั่งเศส เรียกว่า “สนธิสัญญาเทียนสิน” ซึ่งนี่เป็นหนึ่งในสัญญาอภัยที่สร้างความไม่พอใจให้ชาวจีนเป็นอย่างมากเพราะในข้อสัญญานั้นทำให้จีนเสียเปรียบฝรั่งเศสหลายข้อ เรื่องนี้จึงทำให้เกิดกระแสต่อต้านราชวงศ์ชิงอย่างรุนแรง

ซุน ยัตเซ็น ได้ติดตามข่าวสารของการทำสงครามอย่างจริงจัง ซึ่งกล่าวกันว่า นี่คือเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้ซุน ยัตเซ็นต้องเจ็บปวดใจต่ออนาคตของชาติจีน เขาเล็งเห็นว่าราชวงศ์ชิงนั้นไร้ความสามารถ โง่เขลาอ่อนแอ ซึ่งหากไม่ทำการปฏิรูปเปลี่ยนแปลง จีนคงต้องล่มสลายสิ้นชาติ ตกเป็นของชาวตะวันตกอย่างแน่นอน โดยมีคำกล่าวในสมุดบันทึกของซุน ยัตเซ็นใจความว่า ข้าพเจ้าตัดสินใจแล้วว่า จะโค่นล้มราชวงศ์ชิงนับตั้งแต่นั้นมา จะใช้สถานศึกษาเป็นที่เผยแพร่ข่าวประกาศและใช้วิชาแพทย์เพื่อเข้าสู่โลก แต่ทั้งหมดนี้เป็นเพียงแค่ว่าความคิดของเขาเพียงเท่านั้น ยังไม่ได้มีแนวทางที่ปฏิบัติชัดเจนอย่างไร

2. แนวคิดและหลักการในการก่อการปฏิวัติของซุน ยัตเซ็น

แนวคิดในตอนแรกของซุน ยัตเซ็นนั้นเขาเริ่มจากความคิดที่ต้องการปฏิรูปก่อน เมื่อไม่สำเร็จนั้น เขาจึงเปลี่ยนวิธีจากการปฏิรูปมุ่งสู่การปฏิวัติในเวลาต่อมา

2.1 ร่างหนังสือเพื่อการปฏิรูปถึงหลี่หงจาง

ช่วงชีวิตวัยหนุ่มของซุน ยัตเซ็นที่วิทยาลัยการแพทย์ตะวันตกเป็นช่วงที่มีสีสันคึกคักในด้านความคิดและการแสดงออก เพื่อวิพากษ์วิจารณ์ แสดงถึงความคิดที่เป็นปฏิปักษ์ต่อราชวงศ์ชิงอย่างชัดเจนที่สุด นอกจากนี้การได้ร่วมสมาคมกับมิตรสหายหลายคนโดยเฉพาะอย่างเฮ้อหลิง , ฉินส้าวไป๋ และโหยวเลี่ย จง

ทั้งหมดถูกเรียกรวมกันว่า “ 4 โจรกบฏ ” ก็ยิ่งทำให้ซุน ยัตเซ็นรู้สึกอีกเท็ม เนื่องจากความคิดและอุดมการณ์ของเขามีผู้ที่เห็นพ้องด้วยอย่างจริงจัง

ในระหว่างที่ซุน ยัตเซ็นสำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยแพทย์มาแล้วนั้น เขาก็ได้เปิดร้านยาและทำงานทางการแพทย์จนกิจการมีความรุ่งเรืองอย่างมาก แต่เขาก็ไม่ได้ละทิ้งอุดมการณ์ โดยใช้เวลาว่างเพื่อศึกษาเรื่องสังคม การเมือง และยังคงติดต่อกับมิตรสหายที่มีใจเดียวกันอยู่อย่างไม่ขาดสาย โดยเฉพาะกลุ่มของกลุ่มหัวางตง และเจิ้งสี่เหลียงที่คบหากันมายาวนาน

การเปิดร้านยาของซุน ยัตเซ็นนั้นส่งผลดีทั้งในแง่ของการสร้างฐานะและรายได้ ยังทำให้ชื่อเสียงของเขาโด่งดังไปทั่ว กลายเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ ผู้คนนับถือ มีหน้ามีตาในสังคม ทำให้เขาสามารถผูกมิตรกับผู้ที่มีอำนาจอิทธิพลในกองทัพหรือในราชสำนักที่มีความคิดในเชิงปฏิรูปเหมือนกัน เรื่องนี้จึงส่งผลดีและเกื้อหนุนซุน ยัตเซ็นเป็นอย่างมากเมื่อเขาหันกลับมาเคลื่อนไหวทางการเมือง

ในปีค.ศ. 1894 ในช่วงที่กิจการร้านขายยากำลังเจริญรุ่งเรือง มีช่วงหนึ่งที่ซุน ยัตเซ็นได้ตัดสินใจว่าถึงเวลาต้องเอาจริงเอาจังกับงานเคลื่อนไหวทางการเมือง โดยเริ่มจากนำเงินเก็บจากร้าน เดินทางกลับบ้านเกิด จากนั้นเขาได้ใช้เวลามากกว่า 10 วัน ชั่งตัวเองอยู่ในห้องเพื่อร่างหนังสือที่มีความยาวมากกว่าหมื่นตัวอักษรจีน เป็นหนังสือเพื่อเสนอหนทางปฏิรูปบ้านเมือง โดยตั้งใจส่งถึงเสนาบดีใหญ่ หลี่หงจาง

ที่จริงแล้วซุน ยัตเซ็นก็ยังมีปณิธานเดิมที่ต้องการล้มราชสำนักชิง แต่การที่เขาเสนอแผนการปฏิรูปให้รัฐบาลนั้น เนื่องมาจากช่วงเวลาหลายปีที่ทำงานแพทย์นั้น เขาได้พบปะกับผู้คนหลายระดับ จากเดิมที่เขารู้จักเพียงคนยากไร้และผู้ที่มีฐานะอยู่บ้างเท่านั้น เขาเริ่มรู้จักกับชนชั้นสูง นายทหาร ข้าราชการ ไปจนถึงชาวตะวันตก ซุน ยัตเซ็นและพรรคพวกที่นำโดยลู่หัวางตงและเจิ้งสี่เหลียงจึงมีความเห็นคล้ายกันว่า หากคิดก่อการด้วยความรุนแรงเหมือนหงซิวเฉวียนแห่งกบฏไท่ผิงที่เกิดขึ้นก่อนหน้า ก็จะมีแต่ทำให้ผู้คนจำนวนมากต้องล้มตาย บ้านเมืองเสียหาย ประเทศชาติอ่อนแอ เป็นโอกาสให้ชาวตะวันตกเข้ามาแทรกแซงได้ และการที่ได้พบกับคนหลายระดับชั้นนั้นทำให้เขาเริ่มเข้าใจว่าข้าราชการและขุนนางไม่ได้เป็นพวกกังฉินไปเสียหมด ผู้มีความสามารถเองก็พอมืออยู่แต่คนเหล่านั้นไม่ทำงานภายใต้แนวทางที่เหมาะสม

อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ซุน ยัตเซ็นเลือกแนวทางการปฏิรูปมาก่อนเนื่องจากสหายและแนวร่วมของเขาทั้งหมดในเวลานั้นถ้าไม่นับสองพี่น้องเฉิงแล้วทุกคนเป็นปัญญาชน นายแพทย์ พ่อค้า หรือนักวิชาการ ไม่มีใครที่มีความรู้ด้านทหารมากพอที่จะทัพไปต่อสู้กับราชสำนัก แม้ว่าซุน ยัตเซ็นยังมีแกนความคิดหลักการว่าการจะช่วยเยี่ยวยาชาติจีน จะต้องขับไล่ชาวแมนจูกลับขึ้นเหนือ เพื่อโค่นล้มราชวงศ์ชิงอย่างถอนรากถอนโคนแล้วเริ่มสร้างทุกอย่างขึ้นมาใหม่หมดก็ตาม แต่การปฏิรูปที่เป็นเรื่องเฉพาะหน้าเองก็อาจจะพอช่วยได้บ้าง ซุน ยัตเซ็นจึงเลือกแนวทางนี้ไปด้วย

เมื่อเขาเขียน หนังสือร่างเพื่อการปฏิรูปเสร็จแล้วก็นำเอาไปปรึกษากับเพื่อนและนายแพทย์รุ่นน้องอย่างเฉินเส้าไป ทั้งสองเห็นว่าต่อให้เขียนออกมาเสร็จแล้วแต่การที่จะส่งให้ถึงมือหลี่หงจางที่เป็นเสนาบดีใหญ่นั้นย่อมไม่ใช่เรื่องง่าย อีกทั้งเวลานี้สถานการณ์บ้านเมืองกำลังสับสนวุ่นวาย ดังนั้นการจะเข้าพบจึงต้องอาศัยเส้นสาย จากนั้นด้วยความช่วยเหลือและการแนะนำของบุคคลที่มีตำแหน่งหลายคนทำให้ซุน ยัตเซ็นและลู่หัวาง

ตงได้เข้าพบกับเล็งเซวียนหวยซึ่งเป็นที่ปรึกษาทางการทหารของหลี่หงจาง เมื่อทั้งสองได้เข้าพบกับเล็งเซวียนหวย ก็ได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี

หลังจากที่เล็งเซวียนหวยได้อ่านข้อเสนอการปฏิรูปแล้วก็ตื่นเต้นมากจึงเขียนหนังสือแนะนำตัวซุน ยัตเซ็นให้เขาพบกับหลี่หงจาง แต่ปรากฏว่าสถานการณ์ไม่เป็นใจเท่าไรเพราะหลี่หงจางกำลังคร่ำครึเกี่ยวกับการเตรียมทำสงคราม อีกทั้งเขายังดูถูกซุน ยัตเซ็นว่าเป็นหมอมุ่มอายุแค่ 28 ปีจะเอาอะไรไปทำงานใหญ่อย่างกู้ชาติ แม้ว่าซึ่งเช่นห้วยจะพยายามสนับสนุนและบอกว่าซุนยัตเซ็นนั้นมีความตั้งใจเคยศึกษาที่ต่างประเทศมาก่อนหนังสือที่เขาเขียนก็มีความเห็นที่สอดคล้องเยี่ยมน่าสนใจก็ตามแต่หลี่หงจางกล่าวว่าไว้ให้สงครามจบแล้วค่อยว่ากัน

ซุน ยัตเซ็นและลู่หัวตงที่รอฟังอยู่คำตอบอยู่ข้างนอกด้วยความตื่นเต้นเมื่อทราบผลลัพธ์พวกเขาก็ผิดหวังอย่างรุนแรง ซึ่งเหตุการณ์นี้อาจเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ซุน ยัตเซ็นเลิกคิดเรื่องการปฏิรูปและมุ่งไปสู่เส้นทางของการ “ปฏิวัติ” อย่างเต็มตัว

2.2 ศึกษาบทเรียนจากกบฏไท่ผิงของหงชิวเฉวียน

กล่าวกันว่าซุน ยัตเซ็นได้รับอิทธิพลในเรื่องของการปฏิวัติมาจากกบฏไท่ผิงที่นำโดยหงชิวเฉวียนเป็นอย่างมาก เพราะแม้ว่าประเทศจีนจะเกิดการก่อกบฏขวานอยู่หลายครั้ง แต่กบฏไท่ผิงก็มีความแตกต่างกับที่ผ่านมาเป็นพิเศษอยู่หลายประการ ซึ่งไม่เพียงแต่จะส่งอิทธิพลต่อซุน ยัตเซ็นเท่านั้น ยังมีผลต่อแนวทางสังคมนิยมของพรรคคอมมิวนิสต์ที่นำโดยเหมาเจ๋อตงในเวลาต่อมาอย่างมากอีกด้วย

แม้ว่ากบฏไท่ผิงจะจบสิ้นลงก่อนหน้าที่จะเกิดได้สองปี แต่เขาก็ถือหงชิวเฉวียนเป็นหนึ่งในแรงบันดาลใจสำคัญ โดยเฉพาะในแง่ของการปลุกระดมมวลชนต่อต้านราชสำนัก ให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกับผู้ชาย และปรับระบบการสอบข้าราชการไม่ต้องยึดติดกับขงจื้อเพียงอย่างเดียว ซึ่งแม้ว่าหลายแนวทางที่ประกาศไว้จะไม่ได้ทำให้สำเร็จจริง แต่ก็เป็นตัวช่วยให้แนวคิดสังคมนิยมจีนในเวลาต่อมา

3. วิธีดำเนินการปฏิวัติ

3.1 กว่าจะมาเป็นการปฏิวัติซินไฮ่ (การปฏิวัติ 1911)

เมื่อซุน ยัตเซ็นล้มเหลวในการยื่นหนังสือต่อหลี่หงจาง เขาก็เดินทางกลับไปอยู่ที่เซี่ยงไฮ้ แต่จากนั้นก็ไปที่โฮโนลูลูต่อ ปรากฏว่าความล้มเหลวกลับกลายเป็นแรงผลักดันให้ซุน ยัตเซ็นนั้นลุกขึ้นมาทำการใหญ่ แล้วจะต้องทำในทันทีด้วย เนื่องจากเป้าหมายในการเดินทางครั้งนี้มันชัดเจนมากคือ การติดต่อระดมทุนจากมิตรสหายเก่า แล้วเดินทางกลับประเทศจีน ชูธงต่อต้านชิง ฟันฟุชาวซินฮั่น

ซุน ยัตเซ็นไปพบกับซุนเหมยพี๋ชายคนโตของเขา แจกแจงบอกเล่าเรื่องราวสถานการณ์บ้านเมือง ความจำเป็นที่จะต้องปฏิวัติ ปรากฏว่าในเวลานั้นซุนเหมยพี๋มีความคิดที่ต่างไปจากเดิมมาก เขายอมรับที่จะช่วยเหลือซุน ยัตเซ็นในการระดมทุน ทุ่มเทกำลังทรัพย์ให้อย่างเต็มที่ ในภายหลังซุนเหมยได้ทุ่มเทช่วยเหลือจนแทบจะหมดสิ้นประดาตัวเพื่อการปฏิวัติ ซุนเหมยนั้นจึงได้รับการยกย่องในประวัติศาสตร์จีนเสมอมา

การก่อตั้งกลุ่มปฏิวัติของซุน ยัตเซ็นนับว่าสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของบ้านเมืองในเวลานั้น เนื่องจากสงครามจีน-ญี่ปุ่นที่กำลังประทุขึ้น ทำให้คนจีนรุ่นใหม่และคนจีนโพ้นทะเลต่างเห็นถึงความสำคัญของการลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงบ้านเมือง

ซุน ยัตเซ็นเป็นผู้ร่างระเบียบการก่อตั้ง ประกาศก่อตั้ง “ซิงจงฮุย” (Xing Zhong Hui) หรือ “สมาคมฟื้นฟูจีน” โดยยึดถือแนวคิดหลักคือ สร้างความรุ่งโรจน์ให้ประชาชนจีน รักษาชาติบ้านเมือง ร่วมมือกับชาวจีนทั้งภายในและภายนอกประเทศ สร้างสมาคมเพื่อความต้องการของประชาชน และค้ำชูประเทศชาติ

นอกจากนี้สมาคมยังยึดถือแนวทางประชาธิปไตย ตำแหน่งต่าง ๆ ต้องมาจากการเสนอชื่ออย่างเปิดเผย ในที่ประชุมได้เลือกให้หลิวเสียงและเหอควานให้เป็นประธานและรองประธานของสมาคมที่ไฮโนลูลู ต่อมาซุน ยัตเซ็นเสนอให้จัดตั้งฝักกองทหารชาวจีนโพ้นทะเลเพื่อเตรียมกลับประเทศไปทำสงครามต่อสู้กับราชสำนัก แต่ไม่ได้ผลมากนักเนื่องจากมีผู้สมัครไม่มาก และความสนใจของแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ระหว่างนั้นซุน ยัตเซ็นจึงเดินทางไปอเมริกาเพื่อหาทุน

แล้วจุดเปลี่ยนด้านการเงินก็มาถึง เมื่อซุนหมยตัดสินใจที่จะสละทรัพย์สินสมบัติของเขาแทบทั้งหมด และตั้งยี่หนานสมาชิกของสมาคมซึ่งมีฐานะจากการทำธุรกิจฟาร์มตัดสินใจขายธุรกิจฟาร์มทั้งหมดเพื่อนำมาเป็นทุน จากการเสียสละทั้งหมดนี้ทำให้ซุน ยัตเซ็นได้รับเงินทุนมากกว่า 13,000 ดอลลาร์สหรัฐในเวลานั้น จากนั้นซุน ยัตเซ็นและตั้งยี่หนานจึงเดินทางกลับฮ่องกงเพื่อเตรียมเคลื่อนไหวในการปฏิวัติเป็นครั้งแรก

3.2 ความล้มเหลวในการปฏิวัติครั้งแรก

เมื่อซุน ยัตเซ็นเดินทางกลับฮ่องกงแล้วนั้นก็ได้เรียกมิตรสหายมาร่วมกันคิดกันว่า ควรก่อตั้งสมาคมฟื้นฟูจีนที่ฮ่องกงเพื่อประสานงานกับทางไฮโนลูลู นอกจากนี้ยังคิดที่จะขยายสาขาเข้าไปในเมืองอื่น ๆ ของจีนด้วย

สมาคมที่ฮ่องกงจึงก่อตั้งขึ้นในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 1895 มีสมาชิกชุดแรกคือกลุ่มที่ร่วมคบหากับซุน ยัตเซ็นมาหลายปี ได้แก่ สู่หัวตง ฉินส่าวไป เจิ้งสือเหลียง หยางเฮ่อหลิง โทวยเหลี่ย หวงหย่งซัง จุกุ้ยเฉวียน อวี้ยวี และสมาชิกอีกหลายสิบคน และยังมีชกชวอนสองนายทหารอย่างเฉิงปี้กวง เฉิงชุกวง รวมถึงผู้คนอื่น ๆ อีกนับร้อยชีวิต เนื่องจากเห็นว่าม็อดมการณ์ที่คล้ายคลึงกัน และซุน ยัตเซ็นก็ยังดำเนินการด้านอื่นต่อ เขาประชุมกับสมาชิกทั้งหมดแล้วสรุปว่า ซุน ยัตเซ็นจะเป็นผู้นำการลุกขึ้นสู้ที่กว้างไกล และส่งสมาชิกคนสำคัญออกไปติดต่อประสานกับสมาคมลับต่อต้านชิงกลุ่มอื่น ๆ ในเฉาโจว (แต้จิ๋ว) ซานโถว และฮุ่ยโจว รวมถึงที่เซียงซาน ชุ่หนเต๋อ โดยมีกวางโจวเป็นศูนย์กลางการหลักบัญชาการหลัก ทั้งหมดใช้เวลาดำเนินการอยู่ราว 6-7 เดือน ที่ประชุมเสนอให้เลือกกำลังพลราว 3,000 คน บุกโจมตีอย่างสายฟ้าแลบเพื่อยึดที่ทำการของกวางโจว โดยเห็นว่าเลือกลงมือในวันเทศกาลฉงหยาง ตรงกับวันที่ 26 ตุลาคม จะมีโอกาสทำสำเร็จ จากนั้นสู่หัวตงได้เสนอชื่อที่เรียกว่า “ฉงสองสี” เพื่อให้เป็นธงประจำชาติจีนใหม่คือ “สาธารณรัฐจีน” ที่กำลังจะเกิดขึ้น ส่วนแผนการบุกโจมตีและยึดนครกวางโจวนั้นมีการวางแผนหลายชั้น

ซุน ยัตเซ็นเสนอใช้ยุทธวิธีรุกนอกประสานใน เห็นว่าจำนวนไม่ใช่เรื่องใหญ่สุด แต่อยู่ที่ฝีมือในการนำทัพและปฏิบัติการ จึงเห็นว่าใช้ทหารกล้าแค่ 100 คนติดอาวุธครบมือทั้งปืนและระเบิดก็น่าจะเพียงพอ แล้วแบ่งกองกำลังเข้ายึดจุดสำคัญ ควบคุมตัวข้าราชการและนายทหารระดับสูง เพราะเห็นว่าถ้ากองทัพขึงนั้น ถ้าไร้ผู้บัญชาการก็จะระส่ำระสายไปเอง สามารถคุมสถานการณ์ได้ง่าย แล้วแบ่งกำลังพลเป็นหน่วยละ 5 คน เข้าควบคุมเส้นทางในเมืองและจุดสำคัญต่างๆ หลังจากแจกรายละเอียดแล้วปรากฏว่าแผนนี้ถูกที่ประชุมคัดค้าน เพราะเสี่ยงเกินไป ซุน ยัตเซ็นจึงยอมทำตามเสียงส่วนใหญ่ที่จะใช้วิธีนี้ดหมายกลุ่มต่อต้านต่าง ๆ เข้ามาที่กว้างโจ้วแล้วลงมือพร้อมกัน แต่ปรากฏว่าวิธีหลังทำให้มีจำนวนคนเคลื่อนไหวมากเกินไป จึงทำให้ทหารของราชสำนักเกิดความสงสัยขึ้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากภายในสมาคมเองที่เกิดการแก่งแย่งอำนาจ และแนวคิดไม่ตรงกัน เนื่องมาจากหยางฉวิหยุน ได้เรียกร้องขอตำแหน่งประธานาธิบดีหากทำการสำเร็จ

ที่จริงแล้วซุน ยัตเซ็นและที่ประชุมต่างก็มีมติข้อตกลงที่ชัดเจนกันแต่แรกว่า ซุน ยัตเซ็นจะนำก่อการที่กว้างโจ้ว ส่วน หยางฉวิหยุนจะรับผิดชอบงานที่ฮ่องกง ซึ่งตัวเขาก็รับปากตกลงด้วย แต่ในวันที่ 10 ตุลาคม ก่อนหน้าที่จะลงมือเพียงสองอาทิตย์ หยางฉวิหยุนก็เกิดเปลี่ยนท่าที ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างมากที่ทำให้ภายในสมาคมแตกแยกเป็นสองฝ่าย ซุน ยัตเซ็นจึงรีบไปปรึกษากับพวกของเฉินส้าวไปและแจ้งสื่อเหลือง ทั้งสองคนโกรธมากที่หยางฉวิหยุนทำเช่นนี้ แต่หลังจากซุน ยัตเซ็นตรึกรตรองอยู่นาน ก็เห็นว่าภารกิจต้องมาก่อน จึงตกลงทำตามข้อเรียกร้องของหยางฉวิหยุน และยังมีอีกสาเหตุที่ทำให้ซุน ยัตเซ็นตัดสินใจเช่นนี้ เพราะอีกฝ่ายเป็นผู้กุมอำนาจการเงินหลักของสมาคม เพราะแม้ว่าซุน ยัตเซ็นจะวิ่งเต้นระดมทุนมากเพียงใดแต่ก็ยังได้มาน้อยกว่ากลุ่มของหยางฉวิหยุนมาก ซึ่งหลักจากที่ตกลงกันได้ทั้งสองฝ่ายจึงส่งโทรเลขยืนยันที่จะลงมือในวันที่ 26 ตุลาคม ตามแผนการเดิม

แต่เมื่อถึงรุ่งเช้าของวันที่จะลงมือก่อการ ทุกอย่างก็เกิดการผิดพลาด ซุน ยัตเซ็นได้รับโทรเลขด่วนจากบางพื้นที่ว่าไม่สามารถส่งทหารเข้ามาได้ทันเพราะเกิดปัญหาเรื่องอาวุธปืน และเขายังได้รับโทรเลขลับด่วนจากหยางฉวิหยุนที่รับผิดชอบเรื่องการส่งอาวุธจากฮ่องกงว่า ให้เลื่อนไปอีกสองวัน เพราะส่งสินค้าไม่ได้

ซุน ยัตเซ็นและพรรคพวกที่กว้างโจ้วร้อนใจมาก ภายหลังมีการสืบทราบสาเหตุว่า ทางฮ่องกงเกิดปัญหาขัดแย้งในหมู่หัวหน้าทหาร เนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวของหยางฉวิหยุนเองที่จัดตั้งกองทหารอารักขา เพราะความตระหนงตนที่จะได้เป็นประธานาธิบดี แล้วก็แจกจ่ายปืนกับเบี้ยหวัดและนาฬิกาให้กองทหารนี้ ซึ่งเป็นของดีกว่ากองทหารอื่น เพราะปรากฏว่าปืนหลายกระบอกของทหารหน่วยอื่นเป็นของเสีย ใช้งานไม่ได้ พวกเขาเรียกร้องให้ทำการเปลี่ยนปืน ไม่เช่นนั้นจะไม่ยกกำลังไปก่อการที่กว้างโจ้ว ด้านหยางฉวิหยุนก็พยายามแก้ไขสถานการณ์ แต่ก็ไม่สามารถหาปืนมาเปลี่ยนได้ทัน จึงโทรเลขมาแจ้งขอเลื่อนวันออกไป

แต่เวลานั้นแผนการได้รั่วไหลออกไปก่อนแล้ว เนื่องจากความรักตัวกลัวตายของจูเซียง ที่ไปแจ้งให้ตำรวจทราบ ทหารของทางการที่รอดักตรวจอยู่แล้วนั้นจึงพบว่าเรือสินค้าจากฮ่องกงบรรทุกอาวุธและกองทหารอาสาสามารถ 400 คน จึงทำให้เกิดการต่อสู้กัน โดยทหารของฮ่องกงเป็นฝ่ายแพ้ เท่ากับว่าการปฏิวัติล้มเหลวตั้งแต่ยังไม่ทันได้ลงมือ แล้วข้อสงสัยของทางการที่ว่าซุน ยัตเซ็นเป็นผู้ก่อการก็ถูกเปิดโปงขึ้น ทางการจึงได้ออกหมายจับซุน ยัตเซ็นและพรรคพวกทั้งหมดในอาหาร่วมกันเป็นกบฏต่อต้านราชสำนักชิง

เมื่อขุน ยัดเซ็นทราบข่าวว่าแผนแตก ลู่หัวตงก็ยอมเสี่ยงตายกลับไปทำลายเอกสารรายชื่อของสมาชิกทั้งหมดที่สำนักงานใหญ่ของสมาคม และนัดแนะกับขุน ยัดเซ็นให้ไปพบที่ท่าเรือเพื่อหลบหนี ลู่หัวตงได้ทำลายเอกสารรายชื่อทั้งหมด ป้องกันไม่ให้พาดพิงไปถึงกลุ่มมิตรสหายและผู้สนับสนุนรายอื่นๆ ได้สำเร็จ แต่ก็หนีไม่ทัน ถูกจับกุมตัวพร้อมกับพรรคพวกอีกหลายคน ด้านขุน ยัดเซ็นนั้นก็ต้องหลบซ่อนตัวอยู่ราว 3 วันเมื่อทราบข่าวลู่หัวตงถูกจับกุมตัวก็เศร้าเสียใจมาก สุดท้ายเขาต้องตัดสินใจหลบหนีออกจากกว๋างโจว ปลอมตัวเป็นพ่อค้าร่วมกับโหยวเลี่ยแล้วขึ้นเรือกลไฟไปยังฮ่องกง

ด้านลู่หัวตงถูกสอบสวนและถูกทรมานอย่างหนัก แต่ก็ไม่ยอมปริปากบอกชื่อของสมาชิกคนอื่น ๆ ในที่สุดเขาก็ถูกส่งประหารชีวิตพร้อมกับสมาชิกที่ถูกจับกุมตัวไปด้วย กล่าวกันว่า การตายของลู่หัวตงเป็นหนึ่งในความเศร้าเสียใจที่สุดของขุน ยัดเซ็น นับตั้งแต่มีประวัติศาสตร์จีน ลู่หัวตงคือผู้ที่ต้องสละชีพคนแรกให้กับการต่อสู้เพื่อปฏิวัติจีนให้เป็นสาธารณรัฐ

สำหรับขุน ยัดเซ็นนั้น โบนัสของทางราชสำนัก ชื่อของเขาเป็นอันดับแรก มีการตั้งค่าหัวสูงถึง 1,000 ตำลึง แล้วยังมีหนังสือส่งไปฮ่องกงให้จับกุมตัวขุน ยัดเซ็นและพรรคพวกในฐานะผู้ร้ายข้ามแดน นับแต่นั้นชื่อเสียงของขุน ยัดเซ็นจึงเป็นที่รู้จักในวงกว้าง ในฐานะของโจรกฎหมายที่หมายก่อการล้มราชสำนักชิง แล้วก็ทำให้ขุน ยัดเซ็นไม่สามารถหลบอยู่ที่ฮ่องกงได้อีก เขาจึงตัดสินใจเสี่ยงตายเอาดาบหน้า หลบออกไปกบดานอยู่ที่ญี่ปุ่น แล้วหาหนทางรวมกำลังของชาวจีนที่มีใจเดียวกันหมายที่จะกลับมาก่อการปฏิวัติอีกครั้งหนึ่ง

3.3 การปฏิวัติที่หวงฮัวกั๋งซึ่งนำไปสู่การลุกฮือที่หวู่ชาง

ในช่วงที่ขุน ยัดเซ็นนำสมาคมลงเหมิงฮู่ก้อการ แม้ว่าจะพ่ายแพ้ในการลุกขึ้นสู้มาตลอดนับสิบปี แต่ขุน ยัดเซ็นและพรรคพวกก็ยังไม่ยอมล้มเลิกความตั้งใจ อีกทั้งการที่ได้กลุ่มของหวงชิงเข้ามาช่วยก็ทำให้ขุน ยัดเซ็นเคลื่อนไหวในเรื่องการระดมทุนแล้วฝากฝังงานทางทหารได้มากขึ้น โดยในช่วงนี้ลักษณะการทำงานหลักจึงเป็นขุน ยัดเซ็นเคลื่อนไหวระดมทุนอยู่ภายนอกหวงชิงนำทัพอยู่ภายใน

ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1910 ขุน ยัดเซ็นได้จัดประชุมลับที่เกาะปีนัง มีตัวแทนจากสมาคมต่าง ๆ เข้าร่วมประชุมอย่างคับคั่ง โดนมีแกนนำสำคัญได้แก่ หวงชิง จ้าวเซิง และ หูฮั่นหมิน ผลจากการประชุมครั้งนี้ได้ข้อสรุปว่า จะต้องลุกขึ้นสู้อีกครั้ง ขุน ยัดเซ็นเป็นผู้นำในการพูดปลุกเร้าอารมณ์ทุกฝ่ายอย่างจริงจัง หวงชิงและจ้าวเซิงได้ให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ ระดมทุนและกำลังคนกำหนดจุดยุทธศาสตร์ใหม่ที่จะก่อการคือที่กว๋างโจว โดยศึกครั้งนี้นั้นเป็นศึกสำคัญที่ชี้ชะตาการปฏิวัติในเวลาต่อมา

ศึกที่กว๋างโจวนั้น ในเวลาต่อมาเรียกกันว่า “การปฏิวัติที่หวงฮัวกั๋ง” เป็นหนึ่งในการลุกขึ้นสู้ครั้งสำคัญในปีซินไฮ่ เนื่องจากเป็นตัวจุดชนวนต่อการลุกฮือขึ้นที่หวู่ชาง ซึ่งจะนำไปสู่ชัยชนะในเวลาต่อมา โดยตามแผนการที่สมาคมวางไว้คือ หวงชิงจะเดินทางไปนำทัพปฏิวัติก่อการที่กว๋างโจวด้วยตนเอง มีกำลังพล 500 คนเป็นแนวหน้า เมื่อยึดกว๋างโจวได้ หวงชิงก็จะนำทัพจากหนานานไปหูเป่ย์ ส่วนจ้าวเซิงจะนำทัพอีกสายไปที่หนานจิง แล้วกระตุ่นแต่ละมณฑลให้ร่วมกันลุกขึ้นสู้ แล้วผสานกันบุกภาคเหนือต่อ

หลังจากที่เตรียมการทุกอย่างเรียบร้อยแล้ว ในวันที่ 8 เมษายน ค.ศ. 1911 กองบัญชาการรวมทั้งฮ่องกงได้จัดตั้งกองทหารราว 800 นาย พร้อมจัดส่งอาวุธปืนและระเบิดจำนวนมากไปที่กว๋างโจว ตั้งสถานีรบ

มากกว่า 28 แห่ง มีการประสานงานนอกงานในระหว่างกว้างโจวและมณฑลไค่เคียง กำหนดวันก่อนการเป็นวันที่ 13 เมษายน บุคโจอมตีพร้อมกันทั้ง 10 สาย

แต่เนื่องจากความผิดพลาดในเรื่องการส่งอาวุธ หวงซิงจึงแก้ไขเหตุการณ์โดยออกจากฮ่องกงไปที่กว้างโจว เพื่อจัดกองกำลังขึ้นสู้อย่างเร่งด่วน ระหว่างนั้นแผนการเกิดรัฐโหล ทหารของราชสำนักซิงจึงเข้าปิดล้อมกว้างโจวจึงไม่สามารถดำเนินการตามแผนเดิมได้ ในภาวะคับขันหวงซิงตัดสินใจตัดสินใจเด็ดเดี่ยวปรับแผนใหม่เป็นการบุกโจมตี 4 สาย แล้วรวมกำลังพลฝีมือดีบุกโจมตีจวนข้าหลวงใหญ่

วันที่ 27 เมษายน หวงซิงนำทัพปฏิวัติขึ้นสู้ที่กว้างโจวตามแผนที่วางไว้ หวงซิงนำกำลังบุกโจมตีจวนข้าหลวงใหญ่ด้วยตนเอง หวงซิงสู้ตายร่วมกับคนหนุ่มอีกหลายคนทีพลีชีพไปจนแทบจะเหลือเพียงลำพัง ในที่สุดเขาก็ต้องล่าถอยพร้อมกับคนหนุ่มอีกไม่กี่คน

สงครามครั้งนี้คือสงครามการปฏิวัติ สันเสเทือนไปทั่วประเทศจีนและไปถึงทั่วโลก ซึ่งก่อให้เกิดการลุกฮือขึ้นไปทั่วประเทศ เหตุการณ์ที่หวงฮัวกั๋งนี่ถือเป็นการพลีชีพและความพ่ายแพ้ครั้งสุดท้ายของฝ่ายปฏิวัติ ก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ลุกฮือขึ้นที่หูซ่าง ซึ่งจะเป็นชัยชนะในการปฏิวัติซินไฮ่ในที่สุด

3.4 การลุกฮือที่หูซ่าง ขานรับทั่วประเทศ

การลุกฮือขึ้นในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศจีน โดยเฉพาะที่เสฉวนนั้น ส่งผลต่อการเคลื่อนไหวครั้งประวัติศาสตร์ที่หูซ่างให้สูงงอมขึ้น กระทั่งในวันที่ 10 ตุลาคม ค.ศ. 1911 ประวัติศาสตร์จีนถือว่านี่คือจุดจบของราชวงศ์ซิง

ขบวนการพิทักษ์รถไฟสาย ฉิงตู -ฮันโซ่ว และกว้างโจว-หูซ่าง ได้ทำให้กระแสการปฏิวัติที่ลุกโชนในช่วงปีซิน-ไฮ่นั้นกระจายไปทั่วประเทศ โดยเฉพาะในมณฑลหูเป่ย์ ซึ่งเวลานั้นมีกลุ่มปฏิวัติที่เป็นแกนนำสำคัญ 2 กลุ่ม คือสมาคมกง-จิ้นและสำนักวรรณคดี แล้วผู้นำของสองกลุ่มนี้ก็ยังเป็นสมาชิกของพรรคหลงเหมิงฮู่ที่มีชุน ยัตเซินเป็นผู้นำอีกด้วย

ในปีนั้น ทั้งสองกลุ่มได้เคลื่อนไหวอย่างลับ ๆ ไม่เพียงแต่ในหมู่ประชาชนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงในกองทัพด้วย กระทั่งในเดือนสิงหาคม แกนนำของพรรคหลงเหมิงฮู่ที่มาจากสองสมาคมในหูเป่ย์ได้มาประชุมกันที่หูซ่างเพื่อจัดตั้งองค์กรปฏิวัติให้เป็นเอกภาพ โดยในที่ประชุมได้เลือกเจียงอวี๋หู่ ขึ้นเป็นผู้บัญชาการใหญ่ กองทัพปฏิวัติหูเป่ย์ และให้ชุนหู่เป็นเสนาธิการใหญ่ มีหลิวฟู่จีและฝิงฉู่พานเป็นฝ่ายพลธิการ นัดก่อการในวันที่ 6 ตุลาคม ซึ่งตรงกับเทศกาลไหว้พระจันทร์ในปีนั้น แต่เนื่องจากมีข่าวรั่วไหลออกไป เจ้าหน้าที่ทางการแตกตื่นมาก แต่ก็ยังรักษาความสงบไว้แล้วจัดงานเทศกาลตามปกติ ฝ่ายทัพปฏิวัติเห็นว่าสถานการณ์ไม่อำนวย ชุนหู่จึงกำหนดวันลงมือเป็นวันที่ 9 ตุลาคม แต่เผชิญเหตุระเบิดที่จะใช้ในการทำศึกเกิดระเบิดขึ้นในที่พักของชุนหู่ ซึ่งอยู่ในเขตเช่าของรัสเซีย เขาได้รับบาดเจ็บและถูกส่งตัวไปโรงพยาบาลในเขตเช่าของเยอรมนี เมื่อตำรวจรัสเซียเข้ามาตรวจสอบที่เกิดเหตุ ก็พบเอกสารอาวุธ ธง และสมุดรายชื่อของผู้ร่วมก่อการ ตำรวจจึงทราบว่าจะมีการปฏิวัติ

ด้านเจียงอวี๋หู่ ที่อยู่ในศูนย์บัญชาการเห็นว่าแผนแตก จึงตัดสินใจให้ทุกฝ่ายลงมือก่อการในเที่ยงคืนของวันนั้นทันที โดยจะใช้ปืนใหญ่เป็นสัญญาณ ด้านเจียงอวี๋หู่ หลิวฟู่จี และฝิงฉู่พาน ต่างก็เฝ้ารอเวลาอยู่ที่

ศูนย์บัญชาการ แต่ปรากฏว่าทหารของทางการบุกเข้ามาก่อนที่จะถึงเวลาลงมือ เจียงอวี๋หูหนีตายออกไปได้ แต่หลิวฟูจีและเผิงฉู่พานถูกจับกุมตัวและถูกสอบสวนอย่างหนัก จากนั้นเขาก็ถูกสังหาร

ด้านหลิวฟูจีแม้จะถูกจับกุม แล้วถูกพาตัวออกไปด้านนอก เขาเห็นว่ามีคนมามุ่งดูจำนวนมาก จึงตะโกนปลุกระดมเป็นครั้งสุดท้าย เจ้าหน้าที่จึงจับเขาไปสอบสวนอย่างหนักและประหารชีวิตในเวลาต่อมา ในที่นั้นยังมีหยางหงเซียง ซึ่งเป็นคนทำหน้าที่ส่งระเบิดให้กองทหารช่าง เพื่อจะให้พวกทหารช่างที่เข้าฝ่ายปฏิวัติใช้ก่อการด้วย แต่เมื่อถูกจับตัวได้ เขาก็ไม่ยอมปริปากบอก แล้วจึงถูกสังหารอีกคน การตายของทั้งสามคนถูกแพร่ออกไปทั่วเขตหวู่ฮั่นในรุ่งเช้าถัดมา ข้าหลวงใหญ่มีคำสั่งให้กวาดล้างและจับกุมตัวผู้มีส่วนร่วมอย่างหนัก บรรดาสมาชิกที่เหลือเห็นว่าถ้านั่งรอเฉย ๆ คงจบสิ้นแน่ จึงมีความเห็นว่าหากสู้รวมกำลังก่อการเลยจะเป็นการดีกว่า พวกเขาจึงหารือกันเร่งด่วน โดยมีสูงปิงคุน ตัวแทนกองทหารช่างและกองทหารที่เข้าร่วมฝ่ายปฏิวัติคือกรมที่ 29 และ 30 ตกลงร่วมกับสมาชิกในเมืองว่าจะก่อการในคืนนี้เลย แล้วยังได้กรมทหารปืนใหญ่ที่ 8 และกองพันอื่น ๆ ที่จะร่วมก่อการด้วย

ในวันที่ 10 ตุลาคม เวลาราวหนึ่งทุ่ม กองพันทหารช่างที่ 8 ของกองพลที่ 8 ในกองทหารแผนใหม่ของเมืองหวู่ซาง เตรียมตัวที่จะก่อการ ขณะนั้นมีผู้หมวดคนหนึ่งสงสัยความเคลื่อนไหวในหน่วยของตน แล้วเข้ามาในหน่วยก็พบว่านายทหารชื่อจินจ้าวหลง มีอาวุธปืนครบมือ กำลังเซ็ดลู่อาวุธอยู่ ผู้หมวดจึงเข้าไปถามเสียงดังว่าคิดจะทำอะไรในเวลาตึกเช่นนี้ถึงได้มีอาวุธปืนพร้อม แต่จินจ้าวหลงก็ไม่หวาดเกรงใด ๆ เมื่อเขาถูกผู้หมวดตะคอกใส่ว่าคิดจะกบฏหรือ จินจ้าวหลงจึงตอบว่า “กบฏก็กบฏ” แล้วปลุกระดมทหารในหน่วยว่า “สหายทุกคน ถ้าไม่ลงมือเวลานี้แล้วจะรอดถึงเมื่อไร” พวกทหารจึงลุกขึ้นมายิงผู้หมวดนายนั้นเสียชีวิต (ยศโทเร ส.ต้นสกุล, 2562) เหตุการณ์นี้ในประวัติศาสตร์จีนจึงถือว่าเป็นเสียงปืนดังครั้งแรกในการลุกฮือขึ้นที่หวู่ซาง หลังจากนั้นก็มีเสียงโห่ร้องดังไปทั่วทุกกองพัน สถานการณ์เริ่มวุ่นวายและผู้บังคับการสองคนคือ หว่วนหงฟา เจ และ หวงคุนหงพยายามควบคุมสถานการณ์ เขายิงปืนขึ้นฟ้าแล้วเกลี้ยกล่อมพวกทหารว่าหากทำเรื่องเช่นนี้ก็จะถูกประหารเก้าชั่วโคตร ให้ทุกคนกลับไปที่กรมกองของตนเองแล้วจะไม่ติดใจเอาความในภายหลัง

แต่ปรากฏว่าสถานการณ์ควบคุมไม่ได้เสียแล้ว สูงปิงคุนเข้าสังหารนายทหารทั้งสอง ส่วนทหารคนอื่น ๆ ก็พากันแตกฮือ บางส่วนที่ไม่ได้คิดจะร่วมก่อการด้วยก็ปืนกำแพงหนีออกจากกรม ส่วนพวกที่เข้าร่วมด้วย ก็เข้ามาอยู่ใต้การนำของสูงปิงคุน และจินจ้าวหลง ทหารราว 40 คนผูกผ้าสีขาวไว้ที่แขนเพื่อเป็นสัญลักษณ์ แล้วตั้งอินทรีบนบ่าของรัฐบาลชิงทิ้งไป

ขณะที่พวกทหารช่างก่อการอยู่นั้น อีกด้านหนึ่งสมาชิกของพรรคปฏิวัติได้เข้ายึดคลังอาวุธที่ฉู่ว่างไถ ซึ่งเป็นคลังอาวุธหลักของมณฑลเหอเป่ย์ เมื่อพวกสูงปิงคุนทราบข่าวนี้ก็ดีใจมาก รีบเคลื่อนกำลังไปที่คลังอาวุธ ซึ่งอยู่ห่างออกไปราว 1,000 เมตร ทหารหลายหน่วยต่างก็เข้ามาเสริม ทำให้จากที่มีเพียง 40 คนก็กลายเป็นว่าทหารหน่วยอื่น ๆ ได้เข้ามาร่วมจนขยายกำลังเป็นหลายร้อยคน สูงปิงคุนสั่งให้จินจ้าวหลงนำกองทหารช่างที่ 8 เข้ายึดประตูจวงเหอเพื่อเปิดรับทหารหน่วยปืนใหญ่ที่ 8 ซึ่งจะเข้ามาร่วมด้วย

การติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในช่วงเวลานั้น แม้จะเป็นไปอย่างฉุกฉะทุกและยากลำบาก แต่ก็ก็สามารถสอดรับไปด้วยกันได้โดยมีจุดเริ่มต้นจากพวกทหารช่างที่ 8 ในที่สุดพวกเขาก็ยึดปืนใหญ่ได้หลายกระบอก แล้วก็มีการหน่วยทหารปืนใหญ่ที่ 8 มารับหน้าที่จัดการเรื่องยิงปืนใหญ่ เมื่อถึงเวลา 5 ทุ่ม กำลังพลที่รวม

มาได้จากแต่ละหน่วยรวม ๆ กันแล้วมากกว่า 3,000 คน ก็ได้เคลื่อนไหวบุกโจมตีสำนักข้าหลวงทุกวง ทั้งหมดต่างก็เข้าใจดีว่า ถ้าภารกิจนี้ไม่สำเร็จ พวกเขาจะถูกประหาร ทำให้กำลังพลทั้งหมดมุ่งมั่นที่จะควบคุมสถานการณ์ให้ได้ก่อนถึงเช้าวันรุ่งขึ้น

การบุกโจมตีเป็นไปอย่างยืดเยื้อ ฝ่ายทหารของราชสำนักซึ่งก็สู้ตายเพื่อป้องกันสำนักข้าหลวง กระทั่งสุปั๋งคุณได้ตัดสินใจนำหน่วยกล้าตายด้วยตนเองบุกโจมตีแนวหน้า ฝ่ายทหารจึงเริ่มเสียชีวิตและทยอยแตกทัพกันมากขึ้น ทหารหน่วยอื่นในห้วงชาก็ถูกสังหารจนมีจำนวนลดน้อยลง ในที่สุดกองทหารฝ่ายปฏิวัติก็ยึดห้วงช่าได้สำเร็จก่อนถึงรุ่งสาง

จากนั้นในวันถัดมาคือวันที่ 11 ตุลาคม กองทหารปฏิวัติก็ได้เข้ายึดฮั่นหยาง แล้วในวันที่ 12 ก็เข้ายึดฮั่นโข่วได้ เท่ากับว่าในเวลาสามวันนับแต่เริ่มก่อการทหารปฏิวัติ ก็สามารถเข้ายึดสามเขตใหญ่ในห้วงช่าได้สำเร็จ พื้นที่อื่น ๆ ในห้วงช่าเมื่อทราบข่าวก็เกิดความฮึกเหิม ผู้คนต่างพากันออกมาร่วมเฉลิมฉลองกันครั้งใหญ่ เมื่อทหารปฏิวัติยึดครองฮั่นหยางได้แล้ว ก็ได้ประกาศจัดตั้งรัฐบาลทหารหูเป่ย์ขึ้น แต่เนื่องจากไร้ผู้นำที่แท้จริง เนื่องจากกลุ่มผู้นำที่ก่อการโดยตรงในช่วงแรก บ้างก็บาดเจ็บและถูกสังหารไปแล้ว บางส่วนก็ถูกบีบให้หนีออกจากห้วงช่าไปก่อน ด้านซุน ยัตเซ็น และหวงชิงรวมถึงสมาชิกระดับสูงคนอื่น ๆ ก็อยู่ที่ฮ่องกงและเซียงไฮ้ ไกลเกินกว่าจะเข้ามารับหน้าที่ผู้นำได้

เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ในที่ประชุมจึงได้ตัดสินใจเลือก หลีหยวนหงให้ขึ้นมาเป็นผู้บัญชาการกองทัพหูเป่ย์ แต่ปรากฏว่าหลีหยวนหงขอปฏิเสธ อาจเพราะเขาไม่ได้อยากเข้าร่วมการปฏิวัติตั้งแต่แรก เขาถึงขนาดยื่นกรานที่จะออกจากราชการแล้วกลับไปบ้านเกิด แต่หลังจากถูกบีบบังคับ เขาก็ยอมรับตำแหน่ง มีเรื่องเล่าที่น่าตลกคือ เมื่อทหารปฏิวัติจะนำประกาศไปติดเพื่อปลอบขวัญประชาชนแล้วจะให้หลีหยวนหงลงนาม เขาถึงกับกล่าวว่าอย่าทำให้ตนเดือดร้อน แม้สุดท้ายจะยอมลงนามให้ก็ตาม ซึ่งปรากฏว่าชื่อเสียงของหลีหยวนหงมีส่วนช่วยให้ผู้คนสงบลงได้ไม่น้อย

บรรณานุกรม

หนังสือและเอกสารที่ตีพิมพ์

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2561). ประวัติศาสตร์จีน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด.

ทวีป วรดิลก. (2524). ประวัติศาสตร์จีนจากสงครามฝิ่นถึงปฏิวัติซินไฮ่. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ยุคใหม่.

นภสรพี เจียมตั้งปัญญากร. (2560). ถงจื่อ กวงสวี ปูยี กับฐานะจักรพรรดิหุ่นเชิด ช่วงปลายราชวงศ์ชิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร).

พรหมพร พิษขำนันท์. (2562). เหตุการณ์พลิกโลกศตวรรษที่ 20. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โนเบิลบุ๊คส์.

มุกดา จุลนิพิฐวงษ์. (2559). นโยบายการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ยุครุ่งเรืองของราชวงศ์ชิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ยศไกร ส.ตันสกุล. (2562). ชุน ยัตเซ็น บิดาแห่งการปฏิวัติชาวจีน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แสงดาว จำกัด.

สิริกร ประทักษ์พิริยะ. (2555). เปรียบเทียบการเมืองการปกครองของจักรพรรดิคังซีกับจักรพรรดิเฉียนหลงแห่งราชวงศ์ชิง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร).

สุดารัตน์ ชิตกร. (2562). ความล้มเหลวของการปฏิรูปร้อยวันสมัยจักรพรรดิ กวงสวี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร).

ข้อมูลจากเว็บไซต์

บ้านจอมยุทธ. (2543). การปฏิวัติซินไฮ่. เข้าถึงเมื่อ 27 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.baanjomuyut.com/library/2548/chin_history/22.html.

ศิลปวัฒนธรรม. (2563). “การลุกขึ้นสู้ที่หูซาง” เมืองอู๋ฮั่น จุดเริ่มต้นการล่มสลายของราชวงศ์ชิง. เข้าถึงเมื่อ 27 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_45013.

Admin. (2562). ประวัติ ดร.ชุน ยัตเซ็น ผู้นำแห่งการปฏิวัติ. เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://www.omnibiografia.com/ประวัติ-ดร-ชุน-ยัตเซ็น/>.

Niwat Duangsungnern. (2556). เข้าถึงเมื่อ 27 สิงหาคม 2564. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/social0023/home>.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - นามสกุล	นางสาวหฤทชนก เชิงวานิช	
วัน/เดือน/ปีเกิด	26 ตุลาคม 2541	
ที่อยู่	67/21 ถนนบางกรวย-ไทรน้อย ตำบลบางเลน อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 11140	
ประวัติการศึกษา		
2561 - ปัจจุบัน	ปริญญาตรี	อักษรศาสตร์บัณฑิต สาขาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2558 - 2561	มัธยมปลาย	โรงเรียนรัตนาธิเบศร์
2555 - 2558	มัธยมต้น	โรงเรียนเขมะสิริอนุสสรณ์